

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-02-13
Besvaras senast
2025-02-19 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:782 Arbete för ekonomisk rättvisa i världen med särskilt fokus på Sydafrika

Sydafrika är i dag ett av världens mest ojämlika länder. Trots att apartheid avskaffades för tre decennier sedan lever dess ekonomiska arv kvar. Enligt Världsbanken har Sydafrika en av de högsta Ginikoefficienterna i världen, vilket betyder att inkomst- och förmögenhetsklyftorna är bland de mest extrema globalt. De strukturella orättvisor som systematiskt förtryckte den svarta majoriteten under apartheid är fortfarande djupt rotade i samhället.

Ett av de tydligaste exemplen på denna ojämlikhet är markägandet. I dag kontrollerar en liten minoritet, huvudsakligen vita, en oproportionerligt stor andel av landets mark och ekonomiska resurser. Den sydafrikanska regeringens försök att genomföra reformer för att skapa större ekonomisk rättvisa – inklusive Black Economic Empowerment-lagar (BEE) och markexpropriering utan kompensation – har varit omdebatterade både inom landet och internationellt.

Elon Musk, som själv är född i Sydafrika, har nyligen riktat hård kritik mot landets politik och kallat den "rasistisk" och "skadlig för ekonomisk utveckling". Hans uttalanden har fått stor spridning och bidragit till ett narrativ där reformer för ökad jämlikhet framställs som orättvisa snarare än nödvändiga för att rätta till de historiska klyftorna.

Men att skapa ekonomisk rättvisa handlar inte om att favorisera vissa grupper på bekostnad av andra – det handlar om att bygga hållbara samhällen där fler människor får möjlighet att ta sig ur fattigdom. Historien har visat att länder med extrema ekonomiska klyftor är mer instabila, mindre demokratiska och mer sårbara för populism och auktoritära krafter. Om Sverige på allvar vill främja en rättvis värld kan vi inte ignorera de strukturella orättvisor som fortfarande präglar länder som Sydafrika.

Sverige har en lång historia av att stödja kampen för frihet och jämlikhet i Sydafrika. Under apartheid var vi en av de främsta internationella aktörerna i stödet till ANC och den demokratiska oppositionen. Vi har fortsatt detta samarbete genom bistånd och utvecklingssamarbete, med fokus på mänskliga rättigheter, demokrati och ekonomisk inkludering. Sverige har också varit en stark röst för rättvis fördelning av resurser i multilaterala forum, inklusive FN och EU.

Men trots vår historiska roll och vårt globala engagemang är det i dag oklart var den svenska regeringen står i frågan om Sydafrikas reformer för ekonomisk rättvisa. Med tanke på den internationella debatten och den kritik som nu riktas mot dessa reformer är det relevant att klargöra Sveriges hållning.

Med anledning av detta vill jag fråga utrikesminister Maria Malmer Stenergard:

Hur arbetar ministern inom ramen för sin tjänsteutövning för att Sverige ska stödja ekonomisk rättvisa i världen, inklusive i Sydafrika, både i våra bilaterala relationer och inom våra multilaterala samarbeten?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch